

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา
โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม
Development of a Participatory School Management Model to Enhance Educational
Quality at Kasetsoomboon Wittayakom School

วัลลก ชำนาญกอง^{1*}
Walop Chamnankong^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม (2) พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม (3) ทดลองใช้รูปแบบ และ (4) ประเมินผลการใช้รูปแบบ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา 23 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 คน และผู้ปกครองนักเรียน 301 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงและการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินรูปแบบ โดยมีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.82–0.95 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าก่อน–หลังใช้รูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า 1. โรงเรียนมีนโยบายเน้นการมีส่วนร่วม แต่การดำเนินงานจริงยังไม่ครอบคลุม จึงต้องพัฒนารูปแบบให้ชัดเจน ครอบคลุม และติดตามได้ต่อเนื่อง 2. ได้รูปแบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม การกำหนดทิศทางและบทบาทร่วมกัน การสนับสนุนทรัพยากรและเครือข่าย และการสร้างแรงจูงใจและพัฒนาศักยภาพ 3. หลังใช้รูปแบบ คะแนนประเมินคุณภาพภายในสูงขึ้นทุกมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยรวมเพิ่มจาก 4.37 (ดีเยี่ยม) เป็น 4.87 (ยอดเยี่ยม) และ 4. การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ แสดงถึงการยอมรับและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม การยกระดับคุณภาพการศึกษา การพัฒนารูปแบบ การบริหารเชิงระบบ

Received : 16 พฤศจิกายน 2568
Revised: 6 กุมภาพันธ์ 2569
Accepted : 12 กุมภาพันธ์ 2569

¹ โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ, Kasetsoomboonwittayakom School, under the Chaiyaphum Provincial Administrative Organization

* Corresponding author: pp55ws@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to: (1) study the current conditions, problems, and needs of participatory management to enhance the educational quality of Kasetsoomboon Wittayahom School; (2) develop a participatory school management model; (3) implement the model; and (4) evaluate the results of the model implementation. The sample consisted of 23 teachers and educational personnel, 3 members of the Basic Education School Board, and 301 parents, obtained through purposive and stratified random sampling. The research instruments included questionnaires, in-depth interviews, and model evaluation forms, with reliability values ranging from 0.82 to 0.95. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and a comparison of pre- and post-implementation results.

The findings were as follows: 1. Although the school had policies emphasizing participation, actual implementation was limited. A clear, comprehensive, and continuously monitored model was needed. 2. The developed model comprised five key components: transparency in administration, participation, joint direction and role setting, resource and network support, and motivation and capacity building. 3. After implementation, the internal quality assessment scores improved across all standards, with the overall mean increasing from 4.37 (Very Good) to 4.87 (Excellent). and 4. The evaluation of appropriateness, feasibility, and usefulness indicated the highest level in all components, reflecting strong acceptance and practical applicability of the model.

Keywords: Participatory Management Model, Educational Quality Enhancement, Model Development, Systems-Based Management.

บทนำ

ในยุคที่โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ระบบการศึกษา จำเป็นต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมพลเมืองให้พร้อมกับความท้าทายใหม่ ๆ โดยเฉพาะในประเทศไทยที่มีความพยายามกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่น หน่วยงานสำคัญอย่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกระทรวงมหาดไทย ได้ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดทิศทางการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ อันสะท้อนผ่านนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่มุ่งสร้างระบบการศึกษาที่เท่าเทียมและยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังพบข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะการขาดกลไกที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนท้องถิ่น รวมถึงระบบการบริหารแบบรวมศูนย์ที่ยังฝังรากในหลายโรงเรียน ซึ่งทำให้ขาดการกระจายอำนาจ ความโปร่งใส และพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นระบบ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2566 ; สุกัญญา แซ่ม้อย, 2565))

โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความ

มุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน แม้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูงในหลายด้าน แต่ยังพบข้อจำกัดด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน และการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีบทบาทในระดับนโยบายอย่างแท้จริง (โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาาคม, 2566) นอกจากนี้ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนส่วนใหญ่มักปรากฏในรูปแบบของกิจกรรมรายครั้ง มากกว่าระบบที่ยั่งยืน และยังขาดแบบแผนที่สามารถประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของแต่ละโรงเรียน ได้จริง (Davis and Nestrom, 1985)

จากปัจจัยข้างต้น สะท้อนถึงความจำเป็นในการออกแบบ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ที่มี ความชัดเจน เป็นระบบ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียนท้องถิ่น งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการพัฒนา รูปแบบที่ตอบสนองต่อบริบทและความต้องการของโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาาคม โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน ความเหมาะสมเชิงนโยบาย และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากทุกภาคส่วน ทั้งในระดับโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา อย่างยั่งยืนและขยายผลไปสู่โรงเรียนอื่นในพื้นที่ใกล้เคียงได้ ในอนาคต

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องอิงแนวคิดทางทฤษฎีและผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องหลายประการ ดังนี้

1. แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีบทบาทร่วมในการตัดสินใจ วางแผน และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา องค์ประกอบสำคัญประกอบด้วย ความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูล การมีเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสร้างความไว้วางใจร่วมกัน แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุน

จากนักวิชาการ เช่น Hoy & Miskel (2008) และ Sergiovanni (1991) ที่เสนอว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริง สามารถเสริมสร้างความเป็นเจ้าของและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา

2. แนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Development) แนวคิดนี้ มุ่งเน้นที่การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ คุณภาพของผู้เรียน การบริหารจัดการ และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ของ Deming (1986) ได้รับการประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาหลายแห่ง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ Likert (1967) เน้นการบริหารแบบเน้นความร่วมมือและแรงจูงใจของบุคลากรเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ยั่งยืน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยในบริบทของประเทศไทยมุ่งเน้นการพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ธนาพล จีระเดชกัฏฐ์ (2565) พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เน้นการมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ธนัญญา วุฒินิธิชัย (2565) ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในงานวิชาการช่วยเพิ่มทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน วรณพจน์ เสงสุวรรณ (2565) เน้นการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดท้องถิ่นเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ และ ชชาญชัย ไชยพิศ (2566) ยืนยันว่าการบริหารจัดการคุณภาพแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับมาตรฐาน การศึกษาอย่างยั่งยืน

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) จากการสังเคราะห์ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ออกแบบกรอบแนวคิดในการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ (1) ความโปร่งใส (2) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (3) การกำหนดทิศทางร่วมกัน (4) การสนับสนุนทรัพยากร และ (5) การสร้างแรงจูงใจ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เชื่อว่ามีผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งในเชิงระบบและ

พฤติกรรมของผู้เรียนและครูอย่างมีนัยสำคัญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาตาม โดยดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

ผู้วิจัยศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ จำนวน 5 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 สถิติที่ใช้ คือ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นร่างรูปแบบการบริหารฯ แล้วเสนอร่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ จากนั้นจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้รูปแบบสมบูรณ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ใช้สอย จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 ค่าความเชื่อมั่น = 0.85 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาตาม แนวทางของรูปแบบที่พัฒนาไว้ โดยให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันใช้แนวทางการบริหารที่มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ตามกรอบของรูปแบบ มีกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา 23 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 คน และผู้ปกครองนักเรียน 301 คน รวมทั้งสิ้น 327 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และแบบสอบถามความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการใช้รูปแบบด้วยการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ

ขั้นตอนที่ 4: การประเมินผลรูปแบบ

การประเมินผลรูปแบบดำเนินการโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น 327 คน ซึ่งได้มาจากกลุ่มตัวอย่างที่เคยนำรูปแบบการบริหารที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริง เป็นกลุ่มตัวอย่างเดิมของการวิจัย ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินผลรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามประเมินผลรูปแบบ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อรูปแบบการบริหารที่พัฒนาขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพ

การศึกษา โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม โดยดำเนินการวิจัยใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ, การพัฒนารูปแบบ, การทดลองใช้รูปแบบ และการประเมินผลรูปแบบ ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้:

ตอนที่ 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

พบว่า โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วม แต่การดำเนินงานยังไม่ครอบคลุมอย่างเป็นระบบ ขาดกลไกที่ชัดเจน และการติดตามที่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะในระดับของผู้ปกครองและชุมชน จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบที่สามารถตอบสนองต่อบริบทจริงของโรงเรียนได้สามารถสังเคราะห์ประเด็นสำคัญ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับ	ประเด็นหลักที่เสนอ	ประเด็นรวม	ข้อแตกต่าง
1	ความโปร่งใสในกระบวนการบริหาร	เน้นความชัดเจนและตรวจสอบได้	บางท่านเสนอเพิ่มการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเผยแพร่ข้อมูล
2	การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	ครู ชุมชน ผู้ปกครองมีบทบาทร่วม	บางท่านเน้นให้นักเรียนมีบทบาทมากขึ้น
3	การกำหนดบทบาทและทิศทางร่วมกัน	ต้องมีเป้าหมายร่วมชัดเจน	บางท่านเสนอใช้เวทีประชุมชุมชน
4	การสร้างบรรยากาศไว้วางใจ	สำคัญต่อการทำงานร่วมกัน	บางท่านเน้นการจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์

ลำดับ	ประเด็นหลักที่เสนอ	ประเด็นรวม	ข้อแตกต่าง
5	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	ใช้ทรัพยากรร่วมกัน	บางท่านเสนอขยายเครือข่ายนอกพื้นที่
6	การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้	บางท่านเสนอจัดหลักสูตรท้องถิ่น
7	การสนับสนุนด้านทรัพยากร	จัดสรรงบประมาณและอุปกรณ์เพียงพอ	บางท่านเน้นระดมทุนจากภาคเอกชน
8	การใช้ข้อมูลจริงและเทคโนโลยี	เพื่อการตัดสินใจและติดตามผล	บางท่านเน้นระบบฐานข้อมูลออนไลน์
9	การสร้างแรงจูงใจ	ชื่นชมและให้รางวัลแก่ผู้มีส่วนร่วม	บางท่านเสนอจัดอบรมพัฒนาศักยภาพ

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นที่สอดคล้องกันในหลายประเด็น โดยเฉพาะด้านความโปร่งใสในการบริหาร การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และการกำหนดทิศทางร่วมกัน ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม แต่ยังมีข้อเสนอที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์และบริบทของแต่ละบุคคล เช่น แนวทางในการสร้างแรงจูงใจ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบท

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสามารถสรุปได้เป็น 2 ตอนสำคัญ ดังนี้:

1. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลและการร่างรูปแบบเบื้องต้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในระยะที่ 1 ประกอบกับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยมีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความโปร่งใสในกระบวนการบริหาร 2) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 3) การกำหนดทิศทางและบทบาทร่วมกัน 4) การสนับสนุนด้านทรัพยากรและเครือข่าย 5) การสร้างแรงจูงใจและพัฒนาศักยภาพ

2. ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) จำนวน 5 คน ปรากฏตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ร้อยละ
องค์ประกอบที่ 1 ความโปร่งใสในกระบวนการบริหาร	5		100
องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	5		100
องค์ประกอบที่ 3 การกำหนดทิศทางและบทบาทร่วมกัน	5		100

รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	ร้อยละ
องค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนด้านทรัพยากรและเครือข่าย	5		100
องค์ประกอบที่ 5 การสร้างแรงจูงใจและพัฒนาศักยภาพ	5		100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันว่าร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม โดยรวมมีความเหมาะสม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ทุกองค์ประกอบและทุกรายการ

โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่สำคัญ ได้แก่ การเพิ่มรายละเอียดเชิงปฏิบัติ เช่น คู่มือ แนวปฏิบัติที่มีภาพประกอบ และผังขั้นตอน การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในแต่ละองค์ประกอบย่อย การใช้เทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลกลางในการบริหารจัดการ การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมในหลักสูตรและกิจกรรมการจัดระบบแรงจูงใจทั้งทางวัตถุและจิตใจอย่างหลากหลายจากข้อเสนอแนะดังกล่าว ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบให้มีความชัดเจน ครอบคลุม และสอดคล้องกับบริบทโรงเรียนมากยิ่งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ หลักการ เงื่อนไขความสำเร็จ และกระบวนการที่สามารถนำไปใช้ได้จริง สะท้อนถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยั่งยืนสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคมได้อย่างเป็นระบบ และเป็นแนวทางต้นแบบให้โรงเรียนอื่นในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป จึงได้ปรับปรุงรูปแบบใหม่

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม ได้รับการพัฒนาขึ้นจากการดำเนินงานวิจัยและ

พัฒนา (R&D) โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล ภาคสนามจากผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ เป้าหมาย ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จำนวน 3 ครั้ง โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม (Participatory Process) เป็นฐานการพัฒนา

กระบวนการพัฒนารูปแบบอิงจากการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพ ร่วมกับการสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ จากกรอบแนวคิดของ Deming (PDCA), Likert และแนวคิด การบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเมื่อผ่านการตรวจสอบความ เหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จึงได้รูปแบบที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของ ผู้เกี่ยวข้อง การกำหนดทิศทางร่วมกัน การสนับสนุน ทรัพยากร การสร้างแรงจูงใจ ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารที่ สะท้อนบริบทของโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม และสามารถประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ดังนี้

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์ วิทยาคม

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1.1 เพื่อพัฒนาระบบการบริหารที่เปิดโอกาส ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ครอบคลุมตั้งแต่การ วิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ และประเมินผล

1.2 เพื่อสร้างกลไกความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานภายนอก อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.3 เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นทั้งใน ด้านผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการ บริหารจัดการ

1.4 เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. หลักการของรูปแบบ

2.1 ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ข้อมูล แผนงาน งบประมาณ และผลการดำเนินงานต้องเปิดเผยใน ช่องทางที่เข้าถึงง่าย ทั้งออนไลน์และออฟไลน์

2.2 การมีส่วนร่วมเชิงคุณภาพ เปิดโอกาสให้ ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทเชิงลึก ไม่ใช่เพียงแค่การเข้าร่วม กิจกรรม แต่รวมถึงการร่วมตัดสินใจและออกแบบนโยบาย

2.3 ความร่วมมือแบบเครือข่าย สร้างและ รักษาความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน ท้องถิ่น เพื่อระดมทรัพยากรและองค์ความรู้

2.4 การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้ระบบฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การติดตาม และการประเมินผล

2.5 การสร้างแรงจูงใจและคุณค่า ส่งเสริมการ ยกย่อง ชื่นชม และพัฒนาศักยภาพของผู้มีส่วนร่วม เพื่อสร้างความผูกพันและความภาคภูมิใจร่วม

3. เงื่อนไขความสำเร็จ

3.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่เป็นทั้งผู้นำ เชิงนโยบายและผู้นำการเปลี่ยนแปลง

3.2 คณะทำงานที่มีความหลากหลาย ครอบคลุมทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีบทบาทชัดเจน

3.3 ระบบสื่อสารสองทางที่มีประสิทธิภาพ และช่องทางออนไลน์ที่อัปเดตต่อเนื่อง

3.4 ทรัพยากรเพียงพอ ทั้งงบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์ และองค์ความรู้จากชุมชน

3.5 การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม พร้อมนำข้อมูลกลับมาใช้ปรับปรุงทันที

4. กระบวนการของรูปแบบ

องค์ประกอบที่ 1 ความโปร่งใสในกระบวนการ บริหาร

- จัดทำและเผยแพร่แผนงาน งบประมาณ และรายงานผลในช่องทางออนไลน์-ออฟไลน์

- จัดประชุมชี้แจงความก้าวหน้าอย่างน้อย ทุกภาคเรียน

• ใช้ระบบฐานข้อมูลกลางที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

• เชิญครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายเข้าร่วมในคณะกรรมการสถานศึกษา

• จัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

• ใช้แบบสอบถามออนไลน์และออฟไลน์เพื่อเก็บข้อเสนอแนะจากทุกกลุ่ม

องค์ประกอบที่ 3 การกำหนดทิศทางและบทบาทร่วมกัน

• จัดประชุมกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม โดยมีตัวแทนทุกภาคส่วน

• จัดทำคู่มือบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน

• ติดตามผลการดำเนินงานตามบทบาท และปรับเปลี่ยนเมื่อจำเป็น

องค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนด้านทรัพยากรและเครือข่าย

• จัดทำแผนการใช้ทรัพยากรแบบบูรณาการ

• สร้าง MOU กับองค์กรภายนอกเพื่อระดมงบประมาณและองค์ความรู้

• บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบที่ 5 การสร้างแรงจูงใจและพัฒนาศักยภาพ

• จัดระบบรางวัลประจำปีและการประกาศเกียรติคุณ

• จัดอบรมพัฒนาครูและบุคลากรตามความต้องการจำเป็น

• ส่งเสริมกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม

การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคมได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยผลการประเมินทั้ง 3 มาตรฐานอยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม และมีการปรับปรุงพัฒนาทั้งในด้านโครงสร้างการบริหาร การมีส่วนร่วม และการจัดการเรียนการสอนให้เน้นผู้เรียนมากขึ้น

สามารถเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม ก่อนและหลังใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลจากปีการศึกษา 2565 และ 2566 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ก่อนและหลังใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม

มาตรฐานการศึกษา	ปี 2565 (ก่อน)	ปี 2566 (หลัง)	การเปลี่ยนแปลง	ระดับคุณภาพหลังใช้
1. คุณภาพของผู้เรียน	4.46	4.83	+0.37	ยอดเยี่ยม
2. กระบวนการบริหารและการจัดการ	4.25	4.92	+0.67	ยอดเยี่ยม
3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.40	4.85	+0.45	ยอดเยี่ยม
ค่าเฉลี่ยรวม	4.37	4.87	+0.50	ยอดเยี่ยม

จากตารางที่ 4 พบว่า หลังการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษา 2566 ผลการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคมมีการพัฒนาขึ้น

อย่างชัดเจนเมื่อเทียบกับก่อนใช้รูปแบบในปีการศึกษา 2565 ทุกมาตรฐานมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

ตอนที่ 4 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม โดยให้ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม (n = 327)

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม	ความเป็นไปได้	ประโยชน์
	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.	$\bar{X}$ S.D.
1. ความโปร่งใสในกระบวนการบริหาร	4.85 0.28	4.78 0.31	4.80 0.30
2. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	4.88 0.25	4.82 0.27	4.84 0.26
3. การกำหนดทิศทางและบทบาทร่วมกัน	4.90 0.21	4.83 0.26	4.87 0.23
4. การสนับสนุนด้านทรัพยากรและเครือข่าย	4.86 0.24	4.80 0.29	4.85 0.25
5. การสร้างแรงจูงใจและพัฒนาศักยภาพ	4.89 0.22	4.85 0.25	4.88 0.22
ค่าเฉลี่ยรวม	4.88 0.24	4.82 0.28	4.85 0.25

จากตารางที่ 5 พบว่า การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม ในทั้ง 5 องค์ประกอบหลัก มีค่าเฉลี่ยในด้านความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมด้านความเหมาะสมเท่ากับ 4.88 (S.D. = 0.24) ด้านความเป็นไปได้เท่ากับ 4.82 (S.D. = 0.28) และด้านความเป็นประโยชน์เท่ากับ 4.85 (S.D. = 0.25) ทั้งนี้ องค์ประกอบที่มีค่าความเหมาะสมสูงสุด คือ การกำหนดทิศทางและบทบาทร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.21) มีค่าความเป็นไปได้สูงสุด คือ การสร้างแรงจูงใจและพัฒนาศักยภาพ ($\bar{X}$ = 4.85, S.D. = 0.25) และมีค่าความเป็นประโยชน์สูงสุด คือ การกำหนดทิศทางและบทบาทร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = 0.23)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม พบว่า แม้โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคมจะมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนยังมีบทบาทจำกัดในกระบวนการตัดสินใจ สะท้อนช่องว่างระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติจริงเนื่องจากขาดกลไกที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy และ Miskel (2008) และ Sergiovanni (1991) ที่ชี้ว่าโครงสร้างที่เป็นระบบและความไว้วางใจคือฐานสำคัญของการบริหาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัญญา วุฒินิชย์ (2565) ที่พบว่าผู้ปกครองมักมีส่วนร่วมในระดับน้อยแต่มีความต้องการเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Leithwood, Harris และ Hopkins (2020) ที่ระบุว่าหากขาดกลไกเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนการมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นเพียงในระดับผิวเผินและไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมฯ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ครอบคลุมกระบวนการวางแผน ดำเนินการ ติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งสะท้อนถึงแนวทางตามแนวคิดของ Sergiovanni (1991) ที่และ Hoy and Miskel (2008) ที่เน้นประสิทธิภาพจากการมีส่วนร่วม และกลไกการประเมินที่ต่อเนื่อง ผลวิจัยสอดคล้องกับธนาพล จีระเดชภัทร์ (2565) ที่พบว่ารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ซึ่งมีโครงสร้างและปัจจัยขับเคลื่อนที่ชัดเจน จะช่วยให้สถานศึกษามีทิศทางพัฒนาคุณภาพได้ดีขึ้น ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bush และ Glover (2016) ที่ระบุว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในบริบทปัจจุบัน จำเป็นต้องผสมผสานการบริหารเชิงระบบเข้ากับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้การดำเนินงานมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถปรับปรุงพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม พบว่า คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนในทุกมาตรฐานเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรูปแบบดังกล่าว องค์ประกอบของรูปแบบที่มีการกำหนดขั้นตอนชัดเจน และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ สอดคล้องกับแนวคิดของ Likert (1967) ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในทุกระดับ และแนวคิดวงจร PDCA ของ Deming (1986) ที่เน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชายูชัย ไชยพิศ (2566) และ วรณพจน์ เสงสุวรรณ (2565) ที่ยืนยันว่าการใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการคุณภาพแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2020) ที่เน้นว่าการพัฒนาคุณภาพที่ยั่งยืนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนควบคู่กับกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้การ

เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจริงและคงอยู่ในระยะยาว

4. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า รูปแบบได้รับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกองค์ประกอบ ทั้งในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านการกำหนดทิศทางและบทบาทร่วมกัน และการสร้างแรงจูงใจและพัฒนาศักยภาพ สะท้อนว่าโครงสร้างของรูปแบบสามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ Likert (1967) และ Hoy and Miskel (2008) กล่าวว่า โครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนและการมีส่วนร่วมจะช่วยเสริมสร้างความผูกพันและประสิทธิภาพของการบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยงษ์ บุญปัญญาวิทย์ (2565) ที่พบว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้วงจรคุณภาพจะได้รับการยอมรับและนำไปใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ OECD (2019) ที่ระบุว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีบทบาทอย่างชัดเจน และมีระบบสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม จะได้รับการยอมรับและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษาที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ศึกษาการประยุกต์ใช้รูปแบบในโรงเรียนขนาดเล็กและสภาพแวดล้อมต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น
2. ติดตามผลในระยะ 3-5 ปี เพื่อประเมินความยั่งยืนของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

คุณภาพของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีคุณภาพที่สำคัญในหลายด้าน ได้แก่

1. ด้านทฤษฎี: งานวิจัยนี้ได้สังเคราะห์และประยุกต์แนวคิดการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management), แนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA ของ Deming และแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Likert มาสร้างเป็นรูปแบบที่มืองค์ประกอบและกระบวนการที่ชัดเจน เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในชนบทของประเทศไทย

2. ด้านปฏิบัติการ: รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้จริงได้ในระดับโรงเรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน ช่วยสร้างความโปร่งใสและแรงจูงใจในการบริหาร

3. ด้านนโยบาย: ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด

ข้อจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ที่มุ่งเน้นการออกแบบ พัฒนา ทดลองใช้ และประเมินผลรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในบริบทจริงของโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ถูกจำกัดอยู่ภายในโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม ซึ่งมีบริบทเฉพาะด้านทรัพยากร บุคลากร และโครงสร้างชุมชน ส่งผลให้ผลการวิจัยไม่สามารถสรุปอ้างอิงทั่วไปกับโรงเรียนทุกประเภทได้

2. การวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้มีการจัดตั้งกลุ่มเปรียบเทียบ (Control Group) เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์กับกลุ่มที่ไม่ได้ ใช้รูปแบบการบริหารที่พัฒนาขึ้น จึงทำให้การอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างการใช้รูปแบบกับ

การเปลี่ยนแปลงของคุณภาพการศึกษามีข้อจำกัด

3. ระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบยังเป็นระยะสั้นภายในปีการศึกษาเดียว ทำให้ยังไม่สามารถประเมินผลกระทบระยะยาว (3-5 ปี) ได้อย่างครบถ้วน รวมถึงผู้มีส่วนร่วมบางกลุ่ม เช่น ผู้ปกครองหรือชุมชน อาจมีข้อจำกัดด้านความเข้าใจเนื้อหาทางการศึกษา ซึ่งอาจส่งผลต่อความหลากหลายของข้อเสนอแนะที่ได้รับ

สรุปผลงานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยรูปแบบที่ได้มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และมีประโยชน์ในระดับสูง ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และเมื่อทดลองใช้แล้วพบว่าสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้จริงทั้งในด้านผลลัพธ์เชิงปริมาณและคุณภาพ รูปแบบนี้จึงสามารถใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย ไชยพิศ. (2566). ระบบการบริหารจัดการคุณภาพแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 7(1), 54–67.
- ธนัญญา วุฒิวนิชย์. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารปัญญา*, 29(2), 1–15.
- ธนาพล จีระเดชภัทร์. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเทพศิรินทร์พุดแค สระบุรี. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 9(2), 254–268.
- บุญยณัฐ บุญปัญญาวัฏ. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านตุม. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 12(2), 145–160.
- โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 (SAR). สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ.
- _____. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2566 (SAR). สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ.
- วรรณพจน์ เสงสุวรรณ. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพสถานศึกษา โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนชีวิตวิถีใหม่ ของโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้สมัยใหม่*, 7(5), 231–248.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2566). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9). ทิพย์วิสุทธิ.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2565). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bush, T. and Glover, D. (2016). School leadership and management in South Africa: Findings from a systematic literature review. *International Journal of Educational Management*, 30(6), 803–822.
<https://doi.org/10.1108/IJEM-07-2015-0101>
- Davis, K. and Nestrom, J. W. (1985). *Human Behavior at Work: Organizational Behavior* (7th ed., p. 109). McGraw Hill.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Massachusetts Institute of Technology, Center for Advanced Engineering Study.
- Fullan, M. (2020). *Leading in a culture of change personal action guide and workbook*. John Wiley & Sons.
- Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (2008). *Educational administration: Theory, research, and practice* (8th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Leithwood, K., Harris, A. and Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management*, 40(1), 5–22.
<https://doi.org/10.1080/13632434.2019.1596077>

- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.
- Muhammad Nadeem, Allah Noor Khan and Mazhar Gul. (2020). Role of community in promoting quality of education at secondary level: A descriptive study. *Global Social Sciences Review*, 5(1), 234–242.
[https://doi.org/10.31703/gssr.2020\(V-I\).24](https://doi.org/10.31703/gssr.2020(V-I).24)
- OECD. (2019). *Working together for local outcomes: Manual on community participation*. OECD Publishing.
- Saripah, I., Kamarubiani, N., Heryanto, D. N., Siregar, H. L. and Putra, A. (2019). Determinants of participatory cooperation models in improving the quality of community learning services. *Journal of Nonformal Education*, 5(2), 121–132.
- Sergiovanni, T. J. (1991). *The principalship: A reflective practice perspective* (2nd ed.). Allyn and Bacon.